

Samenwerkend Toezicht Jeugd
Ministerie van Volksgezondheid,
Welzijn en Sport

Uitkomsten toezichtonderzoek Oosterhout

Toeichtonderzoek op beleidsniveau naar de verantwoorde zorg
en ondersteuning van gezinnen met geringe sociale redzaamheid

November 2013

Samenwerkend Toezicht Jeugd (STJ) verstaat onder een gezin met geringe sociale redzaamheid een gezin met chronische problemen op meerdere leefgebieden (minimaal vier), waarvan de ouders niet in staat zijn deze problemen zelf op te lossen.

Kinderen van dat gezin lopen hierdoor permanent risico's en/of ondervinden problemen. Het gezin kent vaak een historie van – vastgelopen – hulpverleningstrajecten die niet tot het gewenste resultaat hebben geleid.

- Gezin: omvat één of meerdere ouders, één of meerdere kinderen;
- Chronisch: de problematiek is blijvend, maar kan wel in intensiteit fluctueren;
- Leefgebieden: gezin, wonen, werk, inkomen, gezondheid, onderwijs en veiligheid.

In deze factsheet leest u de uitkomsten van de eerste fase van het toezichtonderzoek van Samenwerkend Toezicht Jeugd naar de aanpak van de gemeente en haar netwerkpartners voor gezinnen met geringe sociale redzaamheid (GGSR).

Deze fase van het toezichtonderzoek richt zich op de vraag of gemeenten en betrokken lokale partijen op beleidsniveau de zorg en ondersteuning voor deze gezinnen toereikend hebben vormgegeven.

De zorg en ondersteuning van deze kwetsbare gezinnen mag niet alleen afhangen van de (toevallige) inzet van betrokken medewerkers of organisaties. Dit vraagt van gemeenten om samen met betrokken lokale partijen een overkoepelende beleidsvisie te realiseren en afspraken te maken over hoe de zorg en ondersteuning voor deze gezinnen op verantwoorde wijze tot stand komt. Het belang hiervan wordt met de naderende inwerkingtreding van de nieuwe Jeugdwet en de daarmee gepaard gaande verschuivende verantwoordelijkheden, alleen maar groter.

In het kader van dit toezichtonderzoek hebben de samenwerkende jeugdinspecties vragenlijsten uitgezet bij de gemeente en de – door de gemeente aangegeven – belangrijkste netwerkpartners (maximaal drie). Tevens zijn de door de gemeente aangeleverde documenten in het onderzoek betrokken.

Op basis van de verzamelde informatie heeft STJ de binnen de gemeente bestaande aanpak(ken) voor GGSR beoordeeld aan de hand van het daarvoor ontwikkelde toetsingskader. STJ heeft beoordeeld of op beleidsniveau de aanpak geborgd is en of de vastgelegde werkwijze dan wel de gemaakte afspraken richtinggevend zijn voor de betrokken lokale partijen.

Samenwerkend Toezicht Jeugd vraagt de gemeente en haar netwerkpartners de verbeterpunten die in deze factsheet zijn genoemd op te pakken. STJ verwacht van de betrokken partijen na een jaar een rapportage over de voortgang.

Meer informatie over het toezichtonderzoek en het toetsingskader vindt u op www.toezichtggsr.nl.

Context Oosterhout

De gemeente Oosterhout heeft ruim 54.000 inwoners. De stad telt volgens de gegevens van het CBS uit 2012 ruim 8.400 meerpersoonshuishoudens met kinderen (dat zijn gezinnen met één of twee volwassenen en tenminste één kind).

Oosterhout is sinds begin 2012 samen met acht andere gemeenten bezig de West-Brabantse visie voor het nieuwe jeugdstelsel uit te werken. In dat kader heeft de subregio waarvan Oosterhout deel uitmaakt, een plan van aanpak 'Samenwerken voor de Jeugd in West-Brabant Oost' opgesteld.

Het huidige beleid voor de zorg en ondersteuning aan gezinnen met geringe sociale redzaamheid is opgenomen in het 'Beleidskader maatschappelijke ondersteuning (2012-2015)' en het 'Visie-document Centrum Jeugd en Gezin (CJG)'.

Het beleidskader maatschappelijke ondersteuning, gaat ervan uit dat Oosterhouters zo lang mogelijk kunnen meedoen aan de samenleving door hun eigen mentale, sociale en lichamelijke krachten optimaal in te zetten. Het kader wil een springplank bieden aan mensen die tijdelijk ondersteuning nodig hebben en een vangnet waar dat niet genoeg is.

De ambitie voor het CJG in Oosterhout is, "voor ieder kind en elke ouder/opvoeder een passend antwoord op alle vragen rondom opvoeden en opgroeien". Naast een fysiek laagdrempelig inlooppunt, zorgen voor een passend en toegankelijk aanbod aan opvoed- en opgroei-ondersteuning, met een sluitende aanpak tussen alle instanties die zich richten op hulp en zorg aan jeugd en/of gezinnen.

De gemeente geeft aan meerdere aanpakken te hebben voor de zorg en ondersteuning aan deze gezinnen.

In deze factsheet worden de volgende twee aanpakken beoordeeld:

- Aanpak Gezinsmanagement
- Aanpak Bemoeizorg

Aanpak: Gezinsmanager

De gemeente heeft de vragenlijst betreffende deze aanpak ingevuld en relevante documentatie toegestuurd. Een – beperktere – vragenlijst over deze aanpak is ingevuld door:

- Multivision
- GGD West-Brabant
- Surplus Welzijn

Deze netwerkpartners zijn aangedragen door de gemeente. Op basis van de ingevulde vragenlijsten en de aangeleverde informatie gezamenlijk heeft STJ de beoordeling gemaakt.

Beschrijving

De gezinsmanager wordt ingezet voor gezinnen met complexe en meervoudige problemen op meerdere leefgebieden. Vaak is er sprake van overbelasting bij ouders/opvoeders dat zich uit in een veelheid aan problemen op het gebied van gezinstaken en dat risico's oplevert voor de ontwikkeling van het kind. Het betreft gezinnen die niet in staat zijn de weg naar de reguliere hulpverlening te vinden of zelfs geen bemoeienis wensen.

Door het preventief inzetten van gezinsmanagement zullen de gezinnen die regulier moeilijk te benaderen zijn door de hulpverlening, een intensievere vorm van begeleiding krijgen. Met als doel het voorkomen van overlastgevend gedrag door jeugdigen. Tevens is het mogelijk om de jeugdige en het gezin daadwerkelijk te ondersteunen. Het functioneren van het gezin wordt verbeterd zodat de kinderen niet in hun ontwikkeling worden belemmerd, of verder afglijden naar zwaardere vormen van jeugdzorg, criminaliteit of voortijdig schoolverlaten.

Deze werkwijze wordt ook ingezet in het kader van de integrale aanpak van de criminele jeugdgroep in Oosterhout. Dit gebeurt dan rechtstreeks vanuit de afdeling Veiligheid. Hierbij is speciale aandacht voor allochtone gezinnen.

De gemeente heeft geen zicht op het aantal gezinnen dat voor deze aanpak in aanmerking komt. Volgens schattingen krijgen circa 18 gezinnen momenteel vanuit deze aanpak ondersteuning.

Bevindingen toezichtonderzoek

Samenwerkend Toezicht Jeugd heeft de aanpak ‘het Gezinsmanagement’ getoetst aan de hand van vijf thema’s voor verantwoorde zorg en ondersteuning voor gezinnen met een geringe sociale redzaamheid. De vijf thema’s zijn:

- **Toeleiding:** gezinnen zijn in beeld en worden bereikt met de aanpak
- **Gezin centraal:** de aanpak stelt het gezin en zijn sociale netwerk centraal
- **De aanpak:** de aanpak is planmatig, samenhangend en vasthoudend en de regisseur is toegerust
- **Samenwerking:** er moet goede samenwerking zijn tussen de instanties die bij een gezin betrokken zijn
- **Continu:** indien nodig moeten zorg en ondersteuning langdurig kunnen worden ingezet, in wisselende aard en intensiteit

Deze thema’s zijn verder uitgewerkt in criteria en bijbehorende indicatoren. De onderstaande tabel bevat de bevindingen van STJ per indicator uit het toetsingskader, waarmee STJ beoordeelt of op beleidsniveau de zorg en ondersteuning aan gezinnen met geringe sociale redzaamheid op toereikende wijze is vormgegeven. Per indicator wordt aangegeven of de zorg en ondersteuning vanuit de aanpak daaraan voldoet (✓) dan wel of er een verbeterpunt is (X).

Toeleiding		
Criteria	Indicatoren	Bevindingen
GGSR zijn in beeld	Alle netwerkpartners hanteren dezelfde omschrijving van GGSR	✓ De gemeente en twee netwerkpartners geven aan dat het gaat om gezinnen met meervoudige en complexe problematiek.
	De gemeente heeft zicht op de populatie GGSR	X De gemeente heeft geen zicht op de omvang van de doelgroep en de wijken waarin deze gezinnen zich met name bevinden.
De aanpak bereikt alle gezinnen waarvoor dit nodig is	De netwerkpartners weten waar gezinnen voor de aanpak kunnen worden aangemeld	✓ De netwerkpartners zijn bekend met de aanmeldpunten voor deze aanpak. Veelal wordt aangemeld via het CJG en de ketencoördinator.
	Netwerkpartners en alle relevante partijen melden GGSR aan voor de aanpak	✓ Gezinnen kunnen door veel partijen die verbonden zijn bij de aanpak worden aangemeld. Het CJG, maatschappelijk werk en onderwijs zijn de partijen die daarbij het meest genoemd worden.

Gezin centraal		
Criteria	Indicatoren	Bevindingen
De aanpak stelt het gezin en zijn sociale netwerk centraal	Binnen de aanpak wordt de eigen kracht van het gezin ondersteund en benut Binnen de aanpak wordt het sociale netwerk van het gezin benut Binnen de aanpak is de behoefte van het gezin uitgangspunt bij het bepalen wat nodig is	✓ De gemeente geeft aan dat “niet praten óver maar mét het gezin” het uitgangspunt is, daarbij worden de behoeften en problemen in kaart gebracht. Samen met het gezin worden de problemen ontrafeld en worden de doelen vastgesteld en acties benoemd, waarbij gekeken wordt of familiestructuren en het sociale netwerk hierbij een rol kunnen spelen. Door de gezinscoach wordt aangesloten bij de krachten in het gezin en deze worden door de gezinscoach geactiveerd. De vragen van ouders staan daarbij centraal.

Vervolg bevindingen toezichtonderzoek

Aanpak		
Criteria	Indicatoren	Bevindingen
Planmatig	De gemeente heeft beleid voor de groep GGSR De gemeente zorgt voor een gezamenlijke visie op de aanpak voor GGSR De netwerkpartners hebben gezamenlijke doelen geformuleerd ten aanzien van de aanpak van GGSR	<p>✓ Aan het beleid van de gemeente wordt invulling gegeven door naast een breed aanbod aan maatschappelijke voorzieningen het wijkgericht samenwerken te stimuleren. Onder regie van de gemeente wordt hulp aan kwetsbare burgers en risicogroepen geboden waarbij de burger wordt gestimuleerd om vanuit de eigen kracht oplossingen te vinden voor de problemen en beperkingen die hij ondervindt in het dagelijkse leven. LET OP: Dit beleid is niet specifiek voor de groep GGSR.</p> <p>✗ De gemeente geeft aan dat er nog geen sprake is van een gezamenlijke visie op de aanpak voor GGSR.</p> <p>✓ De ondervraagden geven allemaal aan dat afname van criminaliteit en effectief op maat gesneden hulp voor gezinnen die voor reguliere hulp moeilijk bereikbaar zijn, het belangrijkste doel is van deze aanpak.</p>
	De resultaten van de aanpak worden bijgehouden De netwerkpartners evalueren de resultaten van de aanpak De gemeente evalueert de resultaten van de aanpak Op basis van de evaluatie wordt het beleid gecontinueerd dan wel bijgesteld	<p>✓ Op casusniveau worden de resultaten van de afgesloten hulpverleningstrajecten bijgehouden. De evaluatie wordt bijgehouden in een door de gemeente ingekocht systeem. De resultaten worden jaarlijks gepresenteerd en besproken tussen de gemeente en de coördinator CJG. Daaruit voortvloeiend is besloten de inzet van gezinsmanagement voor 2013 voort te zetten.</p>
Een toegeruste regisseur	In de aanpak is er één centrale persoon voor het gezin die de intensieve zorg en ondersteuning aan het gezin op elkaar afstemt (de regisseur)	<p>✓ Binnen de aanpak is er een centrale persoon die zorg en ondersteuning op elkaar afstemt. LET OP: Eén van de netwerkpartijen geeft aan dat die persoon er niet is.</p>
	De doorzettingsmacht voor de regisseur is geregeld	<p>✗ De doorzettingsmacht is nog onvoldoende geregeld. De gezinscoach die deze afspraken moet maken, ondervindt hiervan hinder.</p>
	De regisseur is voldoende toegerust om zijn functie uit te oefenen	<p>✓ De gezinscoach is een competente professional, die de taal van het gezin spreekt. Dit is vaak een vrouwelijke professional, die zoals is gebleken, eerder toegang tot het gezin krijgt.</p>
Samenhangend	Uitgangspunt bij de aanpak is dat de netwerkpartners werken met en gezamenlijk plan per gezin	<p>✓ Alle ondervraagden geven aan dat er met één plan per gezin wordt gewerkt. LET OP: De gemeente en de belangrijkste uitvoerende partij geven daarbij aan dat het plan niet altijd leidend is voor het handelen.</p>
	Uitgangspunt bij de aanpak is dat deze betrekking heeft op de problemen van alle gezinsleden en op alle leefgebieden	<p>✓ Het plan omvat het hele gezin en naast de problematiek worden de familiestructuren en de sociale netwerken in kaart gebracht. Alle leefgebieden worden door de ondervraagden genoemd.</p>

Vervolg bevindingen toezichtonderzoek

Aanpak		
Criteria	Indicatoren	Bevindingen
Vasthoudend	Uitgangspunt bij de aanpak is dat outreachend wordt gewerkt	✓ De werkplek van de gezinsmanager is het gezin. De gezinsmanager treedt intensief in contact met het gezin en zoekt naar eigen krachten en mogelijkheden binnen het gezin. De gezinsmanager is vaak de oren en ogen voor de andere hulpverleners omdat zij veelvuldig in het gezin aanwezig is.
	Uitgangspunt bij de aanpak is dat het gezin niet wordt losgelaten	✗ Er zijn geen eenduidige afspraken over het afsluiten van de aanpak. Zo geven twee netwerkpartners aan dat de aanpak kan worden afgesloten als de gezinnen niet meer willen meewerken. Daarnaast geeft een van de netwerkpartijen aan dat drang en dwang geen onderdeel is van de aanpak.

Samenwerking		
Criteria	Indicatoren	Bevindingen
Coördinatie	De gemeente voert regie op de aanpak voor GGSR	✓ De gemeente koopt gezinsmanagement in vanuit de unit Veiligheid en aanvullend vanuit het CJG.
	Bij stagnatie van de intensieve zorg en ondersteuning op casusniveau zijn opschalingsmogelijkheden geregeld	✓ De opschalingmogelijkheden binnen gezinsmanagement lopen via de doorzettingsmacht die de unitleider Veiligheid kan inzetten. Daar waar het gaat om overlastgevende en criminele jongeren komt het uiteindelijk bij de burgemeester terecht.
Benodigde partijen werken mee aan de aanpak	Alle partijen die relevant zijn, zijn verbonden aan de aanpak	✓ Vanuit de aanpak zijn alle partijen die relevant zijn verbonden. Naast JGZ, AMW, AMK, MEE en GGZ zijn dat ook het onderwijs, de politie, integrale vroeghulp en de huisarts.
	Er zijn samenwerkingsafspraken gemaakt over de aanpak	✗ De gemaakte samenwerkingsafspraken hebben alleen betrekking op de partij die het gezinsmanagement uitvoert, wel worden waar nodig en raadzaam andere partijen erbij betrokken maar daarmee zijn geen samenwerkingsafspraken vastgelegd.
	De netwerkpartners geven hun medewerkers de bevoegdheid om beslissingen te nemen over de intensieve zorg en ondersteuning voor de gezinnen	✓ Alle ondervraagden geven aan dat de netwerkpartners hun medewerkers de bevoegdheid geven om beslissingen te nemen, maar dit gaat altijd in overleg met het gezin of jongeren.
Toereikende informatie	Netwerkpartners hebben afspraken gemaakt over het actief delen van informatie	✓ Aan de samenwerkingsafspraken die er liggen met het CJG en Veiligheid, liggen privacydocumenten ten grondslag. De partij die het gezinsmanagement uitvoert, heeft zich hieraan gecommitteerd. LET OP: De informatie uit het gezamenlijke registratiesysteem is niet altijd voor iedere hulpverlener op elk moment beschikbaar.

Vervolg bevindingen toezichtonderzoek

Continu		
Criteria	Indicatoren	Bevindingen
De duur van de aanpak is toereikend	De afspraak is dat de intensieve zorg en ondersteuning doorlopen totdat de problemen zijn opgelost of beheersbaar zijn	X Uit de evaluatie blijkt dat het begeleidingstraject van 3 maanden in de praktijk voor sommige gezinnen onvoldoende is. Van de mogelijkheid, meer tijd voor begeleiding uit te trekken als dat nodig is, wordt onvoldoende gebruik gemaakt.
De aanpak is flexibel	Netwerkpartners zorgen voor beschikbaarheid van zorg en ondersteuning voor de gezinnen binnen de aanpak	X De ondervraagden zijn hierover verdeeld. De gemeente en twee netwerkpartners geven aan dat er geen afspraken zijn gemaakt om te voorkomen dat deze gezinnen moeten wachten op de benodigde zorg.
De aanpak krijgt indien nodig een vervolg	Netwerkpartners hebben de afspraak gemaakt dat de intensieve zorg en ondersteuning indien nodig een vervolg kunnen krijgen	✓ Er is een 'Vinger aan de pols' constructie. Na het afronden van het traject is er nog een nazorgfase van 3 maanden. Wanneer er in deze periode nog zaken spelen, wordt dit opgepakt en uitgezet naar de reguliere zorg. Tijdens deze overdracht naar de reguliere zorg wordt er ook afgesproken dat wanneer er weer zware problematiek ontstaat, de gezinsmanager weer wordt ingeschakeld.

Conclusie

Hieronder leest u een conclusie vanuit de bevindingen op de vijf thema's uit het toetsingskader. Deze toetsing richt zich op de vraag of gemeenten en betrokken lokale partijen op beleidsniveau de zorg en ondersteuning voor deze kwetsbare gezinnen toereikend hebben vormgegeven. In deze conclusie is niet gestreefd naar volledigheid. Er is met name gekeken naar de belangrijkste punten waarmee Oosterhout in het vormgeven van zorg en ondersteuning voor GGSR op de goede weg is en de punten die extra aandacht behoeven omdat deze een belangrijk risico behelzen.

Toeleiding

Wat gaat goed?

Wat kan beter?

Om te voorkomen dat deze gezinnen van de benodigde zorg verstoken blijven, is het belangrijk om zicht te hebben hoeveel gezinnen met meervoudige en complexe problematiek zorg behoeven. De gemeente Oosterhout heeft op dit moment hier nog geen zicht op.

Gezin centraal

Wat gaat goed?

Het gezin en zijn sociale netwerk worden betrokken bij het bepalen wat er nodig is. Er wordt nadrukkelijk aangesloten bij de eigen kracht van het gezin.

Wat kan beter?

Aanpak

Wat gaat goed?

Binnen de aanpak wordt gewerkt met één plan per gezin en heeft betrekking op alle leefgebieden. De aanpak is outreachend, waarbij de hulp dicht rondom het gezin plaatsvindt.

Wat kan beter?

De gemeente heeft nog geen specifiek beleid geformuleerd voor deze GGSR gezinnen. Ook is de doorzettingsmacht voor de gezinsmanager niet geregeld. Dit is wel belangrijk om tot een sluitende aanpak te kunnen komen.

Samenwerking

Wat gaat goed?

Over de coördinatie, informatie-uitwisseling en het delen van informatie zijn afspraken gemaakt. Als er stagnatie van zorg en ondersteuning op casusniveau ontstaat, zijn er voldoende opschalingsmogelijkheden geregeld.

Wat kan beter?

Er zijn alleen samenwerkingsafspraken gemaakt met de partij die het gezinsmanagement uitvoert en niet met de andere betrokken partijen.

Vervolg conclusie

Continu	
Wat gaat goed?	Wat kan beter?
<p>De intensieve zorg en ondersteuning kan een vervolg krijgen als dat noodzakelijk blijkt. Er is een 'Vinger aan de pols' constructie die goed werkt.</p>	<p>De netwerkpartners maken nog onvoldoende gebruik van de mogelijkheid de duur van de aanpak flexibel in te zetten met als risico dat nu nog niet alle problemen voor deze gezinnen zijn aangepakt op het moment dat wordt afgesloten na 3 maanden.</p> <p>Er zijn nog geen formele afspraken gemaakt om te voorkomen dat gezinnen binnen de aanpak moeten wachten op zorg en ondersteuning. Dit kan in de praktijk leiden tot haperingen in de hulpverlening.</p>

Aanpak: Bemoeizorg

De gemeente heeft de vragenlijst betreffende deze aanpak ingevuld en relevante documentatie toegestuurd. Een – beperktere – vragenlijst over deze aanpak is ingevuld door:

- GGD West-Brabant
- Surplus
- Thebe Jeugdgezondheidszorg

Deze netwerkpartners zijn aangedragen door de gemeente. Op basis van de ingevulde vragenlijsten en de aangeleverde informatie gezamenlijk heeft STJ de beoordeling gemaakt.

Beschrijving

De interventie bemoeizorg kan worden ingezet op basis van signalen van de netwerkpartners. Bij de interventie bemoeizorg gaat het om het leveren van in beginsel ongevraagde zorg aan multiprobleemgezinnen op grond van een gesignaleerde (ernstige) bedreiging van de gezondheid van een kind/jongere. De interventie heeft niet primair als doel de specifieke problemen in multiprobleemgezinnen te verminderen, maar meer het toeleiden naar zorg waarbij het sociale netwerk van het gezin wordt aangesproken.

Vaak is sprake van complexe gezinssituaties waarbij de gezondheid van het kind wordt bedreigd en waarbij binnen het basispakket van de Jeugdgezondheidszorg al drie contacten met het kind/gezin zijn geweest. Daarbinnen is het niet gelukt om gedeelde zorg over de gezondheid van het kind en de jongere te krijgen en het gezin op het spoor te zetten naar hulpverlening.

De interventie bestaat uit 5 stappen:

1. Onderzoeken van het signaal, dit kan gebeuren vanuit de reguliere preventieve gezondheidsonderzoeken of door het inrichten van een meldpunt waar signaleerders een zorgmelding over het gezin kunnen doen.
2. Contact leggen en binnenkomen bij een gezin is een aparte stap waarbij het belangrijk is goed voorbereid te werk te gaan. Bemoeizorgers zoeken de gezinnen actief op.
3. Contact maken, is de volgende stap waarbij het van belang is om daadwerkelijk in gesprek te komen en te blijven. Ouders moeten de zorgen over de ontwikkeling van het kind (h)erkennen.
4. Gezinsplan maken, bij gedeelde zorg zal in gezamenlijkheid samen met het gezin een gezinsplan worden opgesteld. Een fragmentarische aanpak is niet wenselijk omdat de gezinnen te maken hebben met ernstige en onderling verweven problemen op meerdere leefgebieden.
5. Overdracht en afsluiting, het werk van de bemoeizorger zit erop als het gezinsplan er ligt en het gezin en de andere betrokkenen zich hieraan hebben geëngageerd. De overdracht heeft veelal het karakter van een warme overdracht, waarbij de bemoeizorger, het gezin en de hulpverlener elkaar diverse keren ontmoeten, voordat de bemoeizorger het contact definitief afsluit.

De gemeente heeft geen zicht op het aantal gezinnen dat voor deze aanpak in aanmerking komt. Volgens schattingen krijgen circa 50 gezinnen momenteel vanuit deze aanpak ondersteuning.

Bevindingen toezichtonderzoek

Samenwerkend Toezicht Jeugd heeft 'Bemoeizorg' getoetst aan de hand van vijf thema's voor verantwoorde zorg en ondersteuning voor gezinnen met een geringe sociale redzaamheid. De vijf thema's zijn:

- **Toeleiding:** gezinnen zijn in beeld en worden bereikt met de aanpak
- **Gezin centraal:** de aanpak stelt het gezin en zijn sociale netwerk centraal
- **De aanpak:** de aanpak is planmatig, samenhangend en vasthoudend en de regisseur is toegerust
- **Samenwerking:** er moet goede samenwerking zijn tussen de instanties die bij een gezin betrokken zijn
- **Continu:** indien nodig moeten zorg en ondersteuning langdurig kunnen worden ingezet, in wisselende aard en intensiteit

Deze thema's zijn verder uitgewerkt in criteria en bijbehorende indicatoren. De onderstaande tabel bevat de bevindingen van STJ per indicator uit het toetsingskader, waarmee STJ beoordeelt of op beleidsniveau de zorg en ondersteuning aan gezinnen met geringe sociale redzaamheid op toereikende wijze is vormgegeven. Per indicator wordt aangegeven of de zorg en ondersteuning vanuit de aanpak daaraan voldoet (✓) dan wel of er een verbeterpunt is (X).

Toeleiding		
Criteria	Indicatoren	Bevindingen
GGSR zijn in beeld	Alle netwerkpartners hanteren dezelfde omschrijving van GGSR	X De gemeenten en de netwerkpartners hanteren niet dezelfde omschrijving van de doelgroep voor deze aanpak. De gemeente spreekt over gezinnen met complexe problematiek waarbij de gezonde ontwikkeling van de kinderen in het gezin ernstig bedreigd wordt. De netwerkpartners benoemen de doelgroep veel breder, te weten hulpontwijkende gezinnen/mensen die overlast veroorzaken dan wel een gevaar zijn voor zichzelf en de omgeving.
	De gemeente heeft zicht op de populatie GGSR	X De gemeente heeft geen zicht op de omvang van de doelgroep en de wijken waar deze gezinnen zich met name bevinden.
De aanpak bereikt alle gezinnen waarvoor dit nodig is	De netwerkpartners weten waar gezinnen voor de aanpak kunnen worden aangemeld	✓ De netwerkpartners zijn bekend met de aanmeldpunten voor deze aanpak.
	Netwerkpartners en alle relevante partijen melden GGSR aan voor de aanpak	✓ De aanmeldingen komen met name vanuit het CJG en de JGZ. LET OP: Eén netwerkpartners geeft aan dat het inzetten van Bemoeizorg ook wel meer door andere partners aangevraagd zou mogen worden.

Gezin centraal		
Criteria	Indicatoren	Bevindingen
De aanpak stelt het gezin en zijn sociale netwerk centraal	Binnen de aanpak wordt de eigen kracht van het gezin ondersteund en benut Binnen de aanpak wordt het sociale netwerk van het gezin benut	✓ De gemeente geeft aan dat de aanpak ervoor moet zorgen dat ouders de zorgen over de ontwikkeling van hun kinderen (h)erkennen zodat hulp geboden kan worden. Het doel is toeleiden naar zorg, waarbij gebruik wordt gemaakt van het sociale netwerk van het gezin en instellingen.
	Binnen de aanpak is de behoefte van het gezin uitgangspunt bij het bepalen wat nodig is	✓ Het opstellen van het gezinsplan gebeurt samen met het gezin.

Vervolg bevindingen toezichtonderzoek

Aanpak		
Criteria	Indicatoren	Bevindingen
Planmatig	De gemeente heeft beleid voor de groep GGSR De gemeente zorgt voor een gezamenlijke visie op de aanpak voor GGSR De netwerkpartners hebben gezamenlijke doelen geformuleerd ten aanzien van de aanpak van GGSR	<p>✓ In het visiedocument CJG heeft de gemeente beleid vastgesteld voor deze gezinnen. Aan het beleid van de gemeente wordt invulling gegeven door de diverse netwerkstructuren/ketenzorg. Onder regie van de gemeente wordt hulp aan kwetsbare burgers en risicogroepen geboden. LET OP: Deze aanpak is niet specifiek voor de groep GGSR.</p> <p>✗ De gemeente geeft aan dat er nog geen sprake is van een gezamenlijke visie op de aanpak voor GGSR.</p> <p>✗ Tussen de netwerkpartners zit weinig gemeenschappelijks in de wijze waarop de doelen van deze aanpak zijn beschreven. Zo heeft de ene partij het over het reduceren van het aantal kinderen dat in hun ontwikkeling wordt bedreigd en de andere over 'Vinger aan de pols houden' in risicogezinnen.</p>
	De resultaten van de aanpak worden bijgehouden De netwerkpartners evalueren de resultaten van de aanpak De gemeente evalueert de resultaten van de aanpak Op basis van de evaluatie wordt het beleid gecontinueerd dan wel bijgesteld	<p>✓ De resultaten van de aanpak worden door de verschillende netwerkpartijen op casusniveau bijgehouden. Deze informatie wordt aan de GGD aangeleverd, die hiermee het eindverslag Bemoeizorg 2011 heeft opgesteld.</p> <p>✓ De resultaten worden tussen gemeente en de GGD besproken. Momenteel vindt er vanuit de GGD een uitgebreide effectiviteitsstudie naar de invulling van bemoeizorg plaats. De resultaten hiervan zijn in 2014 beschikbaar.</p>
Een toegeruste regisseur	In de aanpak is er één centrale persoon voor het gezin die de intensieve zorg en ondersteuning aan het gezin op elkaar afstemt (de regisseur)	<p>✓ Binnen de interventie bemoeizorg is er een centrale persoon die de zorg en ondersteuning op elkaar afstemt LET OP: Eén van de netwerkpartijen geeft aan dat deze persoon er niet is.</p>
	De doorzettingsmacht voor de regisseur is geregeld	<p>✗ Zowel de gemeente als de netwerkpartijen geven aan dat de doorzettingsmacht nog onvoldoende is geregeld.</p>
	De regisseur is voldoende toegerust om zijn functie uit te oefenen	<p>✗ Hierover zijn geen eenduidige afspraken gemaakt, de gemeente gaat ervan uit dat dit wel zo is omdat de ketencoördinator en de bemoeizorger twee verschillende personen zijn. Een van de netwerkpartijen geeft aan dat de organisatie die de bemoeizorger levert wel rekening houdt met selectie-eisen en caseload.</p>
Samenhangend	Uitgangspunt bij de aanpak is dat de netwerkpartners werken met een gezamenlijk plan per gezin	<p>✓ De gemeente en de netwerkpartners geven aan dat er gewerkt wordt met een gezamenlijk plan per gezin. LET OP: De gemeente en een netwerkpartner geven echter aan dat het plan niet altijd leidend is voor het handelen.</p>
	Uitgangspunt bij de aanpak is dat deze betrekking heeft op de problemen van alle gezinsleden en op alle leefgebieden	<p>✗ De aanpak heeft betrekking op de problemen van alle gezinsleden, maar niet altijd op alle leefgebieden. Twee netwerkpartners geven aan dat werk, schulden en onderwijs niet betrokken worden in de aanpak.</p>

Vervolg bevindingen toezichtonderzoek

Aanpak		
Criteria	Indicatoren	Bevindingen
Vasthoudend	Uitgangspunt bij de aanpak is dat outreachend wordt gewerkt	✓ Alle ondervraagden geven aan een proactieve en outreachende werkwijze te hanteren, waarbij de professional zelf initiatieven neemt richting gezin. Gezinnen worden in hun leefomgeving opgezocht.
	Uitgangspunt bij de aanpak is dat het gezin niet wordt losgelaten	✗ De gemeente en een netwerkpartner geven aan dat drang en dwang geregeld is. Desondanks is het mogelijk dat de bemoeienis wordt afgesloten als het gezin niet meer wil meewerken of niet openstaat voor hulpverlening, zoals een netwerkpartner aangeeft. Dit lijkt tegenstrijdig met het doel van de aanpak 'Bemoeizorg'.

Samenwerking		
Criteria	Indicatoren	Bevindingen
Coördinatie	De gemeente voert regie op de aanpak voor GGSR	✓ De gemeente financiert de aanpak die een onderdeel uitmaakt van de integrale maatwerkafspraken tussen gemeente en jeugdgezondheidszorg 0-19 jaar.
	Bij stagnatie van de intensieve zorg en ondersteuning op casusniveau zijn opschalingsmogelijkheden geregeld	✓ De ketencoördinator heeft de mogelijkheid bij stagnatie van zorg en ondersteuning de escalatieprocedure in te zetten. Dan kan zijn wanneer niet alle hulpverleners op een lijn te krijgen zijn of wanneer er door verschillende inzichten het hulpverleningsproces belemmerd wordt.
Benodigde partijen werken mee aan de aanpak	Alle partijen die relevant zijn, zijn verbonden aan de aanpak	✓ Vanuit de aanpak zijn alle partijen die relevant zijn verbonden. Naast JGZ, AMW, AMK, MEE en GGZ zijn dat ook het onderwijs, de politie, integrale vroeghulp en huisarts.
	Er zijn samenwerkingsafspraken gemaakt over de aanpak	✗ Aan de aanpak Bemoeizorg liggen geen samenwerkingsafspraken ten grondslag. De samenwerkingsafspraken binnen het CJG zijn niet van toepassing op de aanpak Bemoeizorg.
	De netwerkpartners geven hun medewerkers de bevoegdheid om beslissingen te nemen over de intensieve zorg en ondersteuning voor de gezinnen	✓ De netwerkpartners hebben hun medewerkers de bevoegdheid gegeven om beslissingen te nemen over intensieve zorg en ondersteuning aan de gezinnen. Het belang van het kind, de jongere en ouder gaat expliciet boven het organisatiebelang. Partijen zijn bereid eigen autonomie ondergeschikt te maken aan de doelstelling van het CJG als netwerkorganisatie.
Toereikende informatie	Netwerkpartners hebben afspraken gemaakt over het actief delen van informatie	✓ Zowel voor ketencoördinatie als Bemoeizorg geldt dat er wordt gewerkt volgens de privacywet en de handreiking uitwisseling gegevens Bemoeizorg.

Vervolg bevindingen toezichtonderzoek

Continu		
Criteria	Indicatoren	Bevindingen
De duur van de aanpak is toereikend	De afspraak is dat de intensieve zorg en ondersteuning doorlopen totdat de problemen zijn opgelost of beheersbaar zijn	✓ De betrokkenheid van de bemoeizorger stopt wanneer het gezinsplan er ligt en de andere betrokkenen zich gecommitteerd hebben aan de uitvoering. Deze toeleiding naar zorg vindt plaats binnen de vijf extra contactmomenten die de JGZ hieraan mag besteden.
De aanpak is flexibel	Netwerkpartners zorgen voor beschikbaarheid van zorg en ondersteuning voor de gezinnen binnen de aanpak	✗ Alle ondervraagden geven aan dat hierover geen afspraken zijn gemaakt. In de praktijk blijkt dit (nog) niet tot problemen te leiden.
De aanpak krijgt indien nodig een vervolg	Netwerkpartners hebben de afspraak gemaakt dat de intensieve zorg en ondersteuning indien nodig een vervolg kunnen krijgen	✓ Door de gemeente en twee van de netwerkpartners wordt aangegeven dat de intensieve zorg en ondersteuning een vervolg kan krijgen. De gezinnen blijven in beeld bij de jeugdgezondheidszorg.

Conclusie

Hieronder leest u een conclusie vanuit de bevindingen op de vijf thema's uit het toetsingskader. Deze toetsing richt zich op de vraag of gemeenten en betrokken lokale partijen op beleidsniveau de zorg en ondersteuning voor deze kwetsbare gezinnen toereikend hebben vormgegeven. In deze conclusie is niet gestreefd naar volledigheid. Er is met name gekeken naar de belangrijkste punten waarmee Oosterhout in het vormgeven van zorg en ondersteuning voor GGSR op de goede weg is en de punten die extra aandacht behoeven omdat deze een belangrijk risico behelzen.

Toeleiding	
Wat gaat goed?	Wat kan beter?
	<p>De gemeente en de netwerkpartners beschrijven de doelgroep niet gelijklopend. Het risico bestaat dat hierdoor bepaalde gezinnen mogelijk niet in de aanpak terecht komen.</p> <p>Om te voorkomen dat deze gezinnen van de benodigde zorg verstoken blijven, is het belangrijk om zicht te hebben hoeveel gezinnen speciale zorg behoeven. De gemeente Oosterhout heeft op dit moment hier nog geen zicht op.</p>
Gezin centraal	
Wat gaat goed?	Wat kan beter?
Het uitgangspunt van de aanpak is het gezin en zijn sociale netwerk centraal te stellen. De behoefte van het gezin is daarbij het uitgangspunt.	
Aanpak	
Wat gaat goed?	Wat kan beter?
Er wordt een proactieve en outreachende werkwijze gehanteerd, waardoor het aanbod van de hulp dicht rondom het gezin plaatsvindt.	De gemeente heeft nog geen specifiek beleid geformuleerd voor de GGSR gezinnen. Daarnaast zijn de doelen van de aanpak niet samen met de netwerkpartners geformuleerd. Het risico bestaat dat het gezin niet of te laat in beeld komt voor deze aanpak.
Samenwerking	
Wat gaat goed?	Wat kan beter?
Over de coördinatie, informatie-uitwisseling en het delen van informatie zijn afspraken gemaakt. Als er stagnatie van zorg en ondersteuning op casusniveau ontstaat, zijn er voldoende opschalingsmogelijkheden geregeld.	Er zijn geen samenwerkingsafspraken tussen betrokken partijen gemaakt die specifiek zijn voor de aanpak Bemoeizorg. Dit kan in de praktijk leiden tot haperingen in de hulpverlening.
Continu	
Wat gaat goed?	Wat kan beter?
De continuïteit met betrekking tot de nazorg is voor bemoeizorg voldoende belegd, gezinnen die intensieve zorg en ondersteuning blijven in beeld bij de jeugdgezondheidszorg.	Er zijn nog geen formele afspraken gemaakt om te voorkomen dat gezinnen binnen de aanpak moeten wachten op zorg en ondersteuning.